

Stenografični zapisnik

osme seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 6. oktobra 1883.

Nazoči: Prvosednik: dež. glavarja namestnik Peter Grasselli. — Vladina zastopnika: Deželni predsednik baron Andrej Winkler in c. kr. okrajni glavar grof Anton Pace. — Vsi članovi razun: deželni glavar Gustav grof Thurn-Valsassina, knezoškof dr. Janez Zlatoust Pogačar in Josip Braune.

Dnevni red:

- 1.) Branje zapisnika 7. seje dež. zbora dné 3. oktobra 1883.
- 2.) Naznanila zborničnega predsedstva.
- 3.) Poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva. (Priloga 21.)
- 4.) Poročilo odseka za volilno reformo o prenapredbi deželnega volilnega reda. (Priloga 29.)
- 5.) Poročilo finančnega odseka o računskem sklepu norišno-stavbenega zaklada za l. 1882. (priloga 27.) in dotični predlog manjine.
- 6.) Poročilo finančnega odseka o proračunu zemljiško-odveznega zaklada za l. 1884. (Priloga 30.)
- 7.) Poročilo finančnega odseka o deželnih hiralničnih ustanovah. (Priloga 32.)
- 8.) Ustno poročilo upravnega odseka o tem, da bi zavarovalne družbe zoper ogenj pripomogle k stroškom za požarne namene. (Priloga 16.)
- 9.) Ustna poročila finančnega odseka o peticijah:
 - a) in b) Glasbene Matice za podporo;
 - c) Glasbene Matice za prostor v reduti;
 - d) čipkarske šole v Gorjah za podporo;
 - e) Karoline Hočevar za pokojnino;
 - f) Ane Adamič-eve za miloščino.
- 10.) Ustna poročila upravnega odseka o peticijah:
 - a) občine Trzin zaradi uravnave potoka Pešata;
 - b) občin Prem, Smerje, Celje i. dr. za prenapredbo §§ 73. in 75. občinskega reda;
 - c) okrajnega cestnega odbora Krškega za uvrstjenje Krško-Kostanjeviške okrajne ceste med državne ceste, oziroma za podporo;
 - d) posestnikov iz Račne, Slivnice in Št. Jurja zaradi uravnave potoka Šice;
 - e) ribičev iz krakovskega in trnovskega predmestja v Ljubljani za podporo.

Obseg: Glej prve tri točke dnevnega reda.

Seja se začne ob 20. minuti čez 11. uro dopoldne.

Stenographischer Bericht

der achten Sitzung

des krainischen Landtages

zu Laibach

am 6. Oktober 1883.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann-Stellvertreter Peter Grasselli. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Andreas Freiherr v. Winkler und der k. k. Bezirkshauptmann Anton Graf Pace. — Sämmtliche Mitglieder mit Ausnahme von: Landeshauptmann Gustav Graf Thurn-Valsassina, Fürstbischof Dr. Johann Chrysostomus Pogačar, Josef Braune.

Tagesordnung:

- 1.) Lesung des Protokolls der 7. Landtags-Sitzung vom 3. Oktober 1883;
- 2.) Mittheilungen des Landtags-Präsidiums.
- 3.) Bericht des Verifikationsauschusses über die Wahl der Landtags-abgeordneten aus dem Großgrundbesitze. (Beilage 21.)
- 4.) Bericht des Wahlreformausschusses über die Aenderung der Landtagswahlordnung. (Beilage 29.)
- 5.) Bericht des Finanzausschusses über den Rechnungsabschluss des Irrenhausausfundes pro 1882 (Beilage 27) und der bezügliche Antrag der Minorität.
- 6.) Bericht des Finanzausschusses über den Voranschlag des Grundentlastungsfundes pro 1884. (Beilage 30.)
- 7.) Bericht des Finanzausschusses über die Landesstipendien. (Beilage 32.)
- 8.) Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Heranziehung der Feuerversicherungsgesellschaften für Feuerlöszwecke. (Beilage 16.)
- 9.) Mündliche Berichte des Finanzausschusses über Petitionen:
 - a) und b) der «Glasbena Matice» um Unterstützung;
 - c) der «Glasbena Matice» um Ueberlassung einer Localität im Redoutengebäude;
 - d) der Spizenklöppelschule in Görjach um Unterstützung;
 - e) der Karolina Hočevar um Pension;
 - f) der Anna Adamič um Gnadengabe.
- 10.) Mündliche Berichte des Verwaltungsausschusses über Petitionen:
 - a) der Gemeinde Tersein wegen Regulierung des Weisheid-Baches;
 - b) der Gemeinden Prem, Smerje, Celje u. a. um Abänderung der §§ 73 und 75 der Gemeinde-Ordnung;
 - c) des Bezirksstrafenausschusses Gurkfeld um Einreihung der Gurkfeld-Landstraßer Bezirksstraße unter die Reichsstraßen, beziehungsweise um Unterstützung;
 - d) der Besitzer aus Račna, Slivnica und St. Georgen wegen Regulierung des Šica-Baches;
 - e) der Fischer der Krakauer und Tirnauer Vorstadt in Laibach um Unterstützung.

Inhalt: Sieh die drei ersten Punkte der Tagesordnung.

Beginn der Sitzung um 11 Uhr 20 Minuten vormittags.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Potrjujem, da je slavni zbor sklepčen in otvarjam sejo. Prosim gospoda zapisnikarja, da prebere zapisnik 7. seje deželnega zbora.

1.) Branje zapisnika 7. seje deželnega zbora dné 3. oktobra 1883.

1.) Lesung des Protokolls der 7. Landtags-Sitzung vom 3. Oktober 1883.

(Zapisnikar here zapisnik 7. seje v slovenskem jeziku — Der Schriftführer liest das Protokoll der 7. Sitzung in der slovenischen Sprache.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Je li ima kdo kaj opomniti k temu zapisniku? Če ni ugovora (nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich), zapisnik se potrjuje.

2.) Naznanila zborničnega predsedstva.

2.) Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Naznaniti mi je, da so slavnemu zboru izročene sledeče prošnje:

Prošnja gospoda Josipa Pfeiferja, deželnega koncipista, izročena po gospodu deželnem glavarju, za zboljšanje plače.

(Izroči se finančnemu odseku — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Philosophen-Unterstützungsverein in Wien um Subvention, überreicht durch den Herrn Landeshauptmann.

(Izroči se finančnemu odseku — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Vorstellung der Laibacher Volksschule um einen Beitrag für die dieselbe besuchenden armen Studirenden, überreicht durch den Herrn Landeshauptmann.

(Izroči se finančnemu odseku — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Prihodnja točka je:

3.) Poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva.

(Priloga 21.)

3.) Bericht des Verifikationsausschusses über die Wahl der Landtagsabgeordneten aus dem Großgrundbesitze.

(Beilage 21.)

Prosim gospoda poročevalca, da poprime besedo.

Poročevalec Kersnik:

Slavni zbor!

Ko je bilo zadnje poročilo verifikacijskega odseka že razdeljeno, došla je od slavnega zbora na verifikacijski odsek vloga grofa Lichtenberga, ktera ide ne v

formalnem, vendar pa v meritoričnem oziru na to, da je izmed oddanih glasov velikih posestnikov glas grajsčine Hallerstein opravičen. Tudi glasu prve Avstrijske hranilnice na Dunaji, ktera je glasovala za grajsčino Poganitz, poizveduje verifikacijski odsek, da more biti opravičen, ker je ta institut pravno legitimiran za volitev. Verifikacijski odsek predlaga zatorej danes verifikacijo vseh volitev velikega posestva. (Dr. Zarnik: Ni res, predlog se drugače glasi — Es ist nicht wahr, der Antrag lautet anders.) Vsojam si k temu poročilu tudi še gorko željo pristaviti, da zdaj, ko se je krog naših političnih razprav tako omejil, da se zdaj primemo složno vsi onega dela, ktero bo najbolj v materijalnem oziru na blagor našega naroda in naše dežele. (Dobro in oho-klici — Bravo und Ohrufe.)

Poslanec dr. Zarnik:

Jaz moram prvič konstatirati, da je gospod poročevalec verifikacijskega odseka pravnik in da vendar predlaga na odobrenje in potrjenje volitev, ktere se niso postavno vršile; drugič moram reči, da sem tudi jaz ud verifikacijskega odseka in da nič ne vem za tak sklep, kakeršnega zdaj slišim. Toliko za zdaj. Sicer bi pa prosil, ker je ta predlog tako iznenadoma donešen v zbornico, da bi se ves predlog verifikacijskega odseka po opravljenem redu, namreč, da bi se cela priloga 21. prebrala, potem homo vsaj vedeli, kaj imamo pred seboj.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Želi se kdo besede? Ako nihče besede ne želi, se bo o predlogu gospoda poslanca dr. Zarnika glasovalo.

Abgeordneter Freiherr v. Apfaltrern:

Ich habe mit einiger Befriedigung die Anträge des Verifikationsausschusses, welche eben der Herr Berichterstatter dem hohen Hause vermittelt hat, vernommen und bedauere nur, daß dieser Beschluß des Verifikationsausschusses nur in einer allerdings in der Mehrzahl, aber nicht vollzählig versammelten Ausschusssitzung — und wie ich in dieser Hinsicht constatiren kann, von den versammelten Mitgliedern mit Stimmeneinhelligkeit gefaßt worden ist.

Ich habe gesagt, daß ich mit einer gewissen Befriedigung den eben vernommenen Antrag schon im Verifikationsausschusse, und als er hier wiederholt worden ist, vernommen habe, weil ich kein Fehl daraus machen kann, daß die ersten Anträge des Verifikationsausschusses mich und meine Gesinnungsgenossen in unserem innersten, tiefsten Rechtsgefühl verletzt haben; es ist in dem bezüglichen Berichte eine Mißachtung der verfassungsmäßigen Rechte zutage getreten (Rufe: Oho! links — Klici: Oho! na levi), welche ich nur beklagen könnte im Interesse unserer constitutionellen Institutionen.

An den Entscheidungen der Wahlcommission, welche der Bericht zu beanstanden fand, wurde eine Kritik geübt, welche eine unerbiente genannt werden kann. Es wurde dem Vorgange der Wahlcommission eine Parteilichkeit zur

Laßt gelegt, welche zuverlässig nicht stattgefunden hat, die jedoch dem ersten Berichte des Verificationsausschusses vorgeworfen werden kann. Ich bin in der Lage, den Beweis hiefür zu liefern; denn es wurden gerade diejenigen Stimmen, welche sie verworfen hat, als gültig, und diejenigen, welche sie als gültig angenommen hat, als ungültig erklärt, und es waren die einen Stimmen als solche, welche dem Gegenandidaten, und die anderen als solche, welche dem Candidaten der eigenen Partei gegeben worden sind, gültig erklärt worden.

Meine Herren, die Wahlcommission wird in einer Weise zusammengesetzt, daß darin die möglichste Unparteilichkeit gewahrt wird. Beide Factoren, welche an dem Ausgange der Wahl ein Interesse haben, die Regierung sowohl als auch die Wähler, entsenden ihre Vertrauenspersonen aus der Mitte der Wähler in die Wahlcommission, und ich fühle mich als deren gewesener Vorsitzender für verpflichtet, vor dem hohen Hause den Vorgang bei der beanständeten Wahl zu rechtfertigen und darzuthun, daß der Wahlcommission ferne war, irgend welche Parteilichkeit zu üben.

Die wesentliche Aufgabe der Wahlcommission besteht darin, daß sie jene Wähler, welche ein Recht haben, zu wählen, vor dem Verkümmern ihres Rechtes schützt, dieses Recht aber auch dadurch wahr, daß sie Wahlstimmen nicht zuläßt, über deren Berechtigung irgend ein Zweifel obwaltet. — Ich erlaube mir in dieser Hinsicht auf die betreffenden §§ der Landtagswahlordnung, nämlich auf die §§ 40, 43 und 45 hinzuweisen, von denen der eine in betreff der Identität des Wählers, die anderen von den Rechten der Wahlcommission sprechen, wenn etwa Aenderungen in dem Wahlrechte der einzelnen Wähler eingetreten sind. Wir haben Fälle von diesen beiden Gattungen in dieser Wahlcommission zu entscheiden gehabt. Es war uns die Identität von einigen Wählern zweifelhaft, es haben gewichtige Gründe gegen dieselbe gesprochen, und die Wahlcommission hat darüber sich im negativen Sinne ausgesprochen.

Es war eine zweite Vollmacht da, welche gleichfalls nicht im Lande ausgestellt war und welche ebenfalls der Legalisirung entbehrt hat, daher Zweifel zuließ, ob sie von einem Wahlberechtigten ausgehe; dennoch hat die Wahlcommission sich für die Agnoscirung der Vollmacht ausgesprochen. Es war dies voraussichtlich ein solcher Herr, welcher für die der Majorität nicht genehme Liste der Candidaten zu stimmen gewiß intentionirt war. Es hat auch dies die Thatsache bewiesen, in welcher Weise die Stimme abgegeben wurde. Es ist dies gewiß ein Beweis eines unparteiischen Vorganges, und ich kann dies nur constatiren, um meine frühere Behauptung in dieser Richtung zu erhärten.

Meine Herren! wenn nun die Wahlcommission solche Beweise von Unparteilichkeit liefert und strenge sich auf die Vorschrift der Wahlordnung haltend ihrer Pflicht obliegt, so glaube ich, ist der Anspruch derselben auf eine gewisse Respectirung ihrer Entscheidung ein gerechter. Möge die Wahlcommission nie mit weniger Unparteilichkeit vorgehen, wie sie diesmal vorgegangen ist.

Ich habe den Antrag des Verificationsausschusses auch aus einem weiteren Grunde mit einer gewissen Befriedigung begrüßt. (Klici na levi: Natürlich! — Runf links: Natürlich!) Nun gar so natürlich ist es nicht, denn es ist fraglich, ob es für den Großgrundbesitz nicht angemessener

wäre, wenn seine Wahl vom Landtage verworfen worden wäre. (Res je! na desni — Richtig! rechts.) Es ist dies nicht gar so schwer zu beweisen, und es liegt in den Händen der Herren Abgeordneten, die Wahl zu annulliren. Die Saat, die Sie da säen würden, würde Ihnen gewiß keine gute Früchte tragen.

Ich habe gesagt, daß ich diese Anträge auch aus einem weiteren Grunde mit einer gewissen Befriedigung gehört habe. Es wären nämlich die Consequenzen, welche aus einem gegentheiligen Antrage des Verificationsausschusses, respective aus dem entsprechenden Beschlusse des hohen Hauses erwachsen würden, nach meiner Ansicht beklagenswert, beklagenswert im Interesse des Landtages und im Interesse des Landes. (Abg. Schneid: Richtig!) Es würde dadurch manifestirt werden, daß eben das Wahlrecht eines gewissen sehr ehrenwerten Theiles der hiesigen Wählerschaft nicht gehörig beachtet würde, und wenn ich auch selbst ein Vertreter des Großgrundbesitzes bin, so glaube ich, ist es doch nicht anmaßend, wenn ich sage, daß die vom Großgrundbesitze gewählten Vertreter in diesem hohen Hause bisher immer an der Arbeit des hohen Landtages redlich theilgenommen haben und daß sie immer nach bestem Wissen und Gewissen die Interessen ihrer Wähler, die Interessen des Landes gefördert haben und gewissermaßen durch Annullirung ihrer Wahl ein solches Unrecht nicht verdient haben und für sie gewiß, ich sage das ganz ungenirt, dies ein Wink gewesen wäre, sich aus diesem Saale zu entfernen.

Meine Herren, glauben Sie nicht, daß das ein ganz gleichgiltiger Schritt gewesen wäre, nein; aber für die Würde des hohen Hauses und die Rechte der Wähler würde dieser Schritt weittragende Folgen gehabt haben. Und wenn endlich der weitere Beschluß dahin geführt hätte, zweien Herren ein Mandat zuzuwenden, welchen die Majorität der Wähler es nicht zuwenden wollte, in welche Lage wären diese zwei Herren gekommen, indem ihnen die Frage zur Entscheidung vorgelegt wäre: Sollen wir ein Mandat annehmen und ausüben, oder nicht, ein Mandat, welches wir eigentlich nicht unseren Wählern, sondern dem Landtage verdanken? welche somit die Position, in welche sie gekommen wären, auf eine sehr schiefe Ebene gebracht hätte. Auf welche schiefe Ebene man eben durch Mißachtung constitutioneller Rechte gelangen kann, haben wir in der nächsten Nähe unseres Kronlandes ein trauriges Beispiel. In einer Nachbarprovinz sind durch eine solche Mißachtung constitutioneller Rechte Wirren entstanden, deren Tragweite heute noch kein Politiker Oesterreichs zu ermessen vermag, und es wird eine große, schwere Aufgabe der betreffenden Regierung sein, die dortigen Zustände wieder in jenes Geleise zu bringen, wie es das allgemeine Interesse des Landes erheischt. Solche Zustände entstehen durch Mißachtung verfassungsmäßiger Rechte, und daß dies dem hohen Landtage ferne liegen würde, wäre mein aufrichtiger Wunsch, nicht nur im Interesse des Großgrundbesitzes allein, sondern auch im Interesse des ganzen Landes.

Mit Vergnügen constatire ich die Worte des Herrn Berichterstatters, den Wunsch nämlich in der Richtung, daß, nachdem nun die politischen Fragen mehr in den Hintergrund getreten sind, es der wohlüberlegten Arbeit des Landtages gelingen möge, die materiellen Interessen des Landes kräftigst zu fördern. (Zivahna pohvala na desni — Lebhafter Beifall rechts.)

Poslanec dr. Vošnjak:

Prosim besede.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Preden dam besedo gospodu poslancu dru. Vošnjaku, omeniti mi je gospodu poslancu dru. Zarniku, da po mojem mnenji prvo poročilo verifikacijskega odseka več ne eksistira, da je umaknjeno iz dnevnega reda. Jaz si pa sam ne prisojam odločiti o tej reči; ako pa slavna zbornica želi, da se bere to poročilo, katero več ne eksistira, naj se o tem glasuje.

Prosim tedaj tiste gospode, kateri so za to, da se prvo poročilo verifikacijskega odseka čita, naj blagovolijo vstati. (Ne obvelja — Wird abgelehnt.)

Predloga tedaj gospoda poslance dra. Zarnika večina ni sprejela. Besedo ima gospod poslanec dr. Vošnjak.

Poslanec dr. Vošnjak:

Gospod predsednik našega zbora je sam konstatiral, da ni nobenega poročila o nasvetu, kateri nam je ravnokar stavljen. Na današnjem dnevnem redu le stoji kot 3. točka: «Poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva (priloga 21.)» Mi poznamo tedaj samo to prilogo. Ustni nasvet verifikacijskega odseka ima ves drugi zapopadek, kakor poročilo, katero na mizi te zbornice leži. Po mojem mnenji in oziraje se na opravljeni red našega zbora bi se moralo predložiti novo tiskano poročilo o naj-novejšem nasvetu in po navadi, kakor vsako drugo poročilo, 48 ur poprej poslancem razdeliti. Ako se tega ne držimo, rušimo opravljeni red, in kaj tacega nismo opravičeni odobriti. (Dobro-klici — Bravo-rufe.)

Poslanec Šuklje:

Jaz prepuščam starejšim gospodom zastopnikom odgovor gospodu dr. Vošnjaku o vprašanji, katero se tiče opravljenega reda. (Glasovi: Predsedstvo bo od govorilo — Stimmen: Daß Präsidium wird antworten.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Prosim gospode za ustrpljivost. Gospod poslanec Šuklje se je že poprej za besedo oglasil in kedar bo on svoj govor končal, potem bom odgovoril gospodu poslancu dr. Vošnjaku.

Poslanec Šuklje:

S težkim čuvstvom danes poprimem besedo, ker, gospôda moja, bodite preverjeni, da mi je težko pobijati nazore svojih političnih prijateljev, onih mož, katere sem od nekdanj spoštoval kot proboritelje v borbi za našo narodno reč. Ako pa danes stojim na drugej strani iz prepričanja, imam pravico zahtevati tudi spoštovanje za-sè, temveč, ker se nikdar nisem izneveril svojemu prepričanju in sem to vedno naglašal pri delu za narodno stvar, ne oziraje se na posledice. . . . (Glasovi: Ni res! Predsednik pozvoni — Stimmen: Es ist nicht wahr! Der Vorsitzende gibt daß Glockenzeichen.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Prosim gospode poslance, da govornika ne motijo.

Poslanec Šuklje

(nadaljuje — fortfahrend):

V bolj žalostnih časih nego so zdaj sem vedno stal na narodni strani, in ravno zavolj tega, ker nisem mogel zatajevati svojega narodnega čuvstva, sem bil pregnan iz domovine in prestavljen med Nemce. Danes gre tukaj za neko zadevo, katera našo politično čast in našo politično poštenje engazira. (Klici: Oho! Predsednik pozvoni — Rufe: Oho! Der Vorsitzende gibt daß Glockenzeichen.)

Moja gospôda! Nikdar nisem zatajeval svojega političnega prepričanja in zmiraj sem govoril, kakor mi je srce nalagalo. Da nisem politični prijatelj one gospôde, katerih verifikacija danes stoji na dnevnem redu, ni mi menda treba dokazovati. Berite nemško časopisje, berite stereotipne napade na mojo osebo, berite njihove organe, kako se igrajo s «fanatičnim profesorjem», in videli boste, da o političnej ali osebnej simpatiji s temi gospodi nasprotniki ne morem govoriti.

Vse je pa drugače, ako se oziram na volitev samo. Pri samej volitvi niso se godile nikakeršne materialne nepostavnosti, niso se vršile take napake, na katerih podlagi bi mogel to volitev ovreči. Sploh se očitajo tem volitvam samo formalne pomanjkljivosti, a taci formalnih pomanjkljivosti je več ali manj, kakor znate, pri vseh volitvah.

V podrobnosti se ne bom spuščal, le toliko moram omeniti, da moja vest ni tako elastična, da bi rekel danes, da je volitev nepostavna, jutri pa, da bi rekel za isto volitev, da je popolnoma veljavna.

Priznavam, gospôda, da sem v zbornici še mlad in da sem mlad politikar; prepričan sem, da bi žalilo javno moralo, ko bi se pri volitvah nepostavno postopalo, in ker se pri teh volitvah ni nič tacega zgodilo, ker one nikakor ne nasprotujejo pravnemu čutu našega naroda, zarad tega bom s popolnim prepričanjem glasoval, da se te volitve verificirajo.

Pri tem mojem prepričanju vodijo me pa še drugi oziri, oziri namreč na blagor naše dežele. Mi vsi v tej slavni zbornici smo strankarji, ali vendar, če v mirnih trenutkih, kedar strankam strast ne moti jasnega pogleda, si ogledamo razmere v naši domovini, videli bomo, da politični razkol, da strastni prepir, ki med nami že razsaja 25 let, je le v kvar našem narodu in v naši deželi. (Prav dobro! na desnej — Sehr gut! recht's.)

Moja gospôda! Ozrite se za 90 let nazaj na naš kranjski narod. . . . (Velik nemir, klici: Kakšen kranjski narod? Dr. Zarnik: Mi poznamo samo slovenski narod! Predsednik pozvoni — Große Unruhe, Rufe: Was für eine krainische Nation? Dr. Zarnik: Wir kennen nur die slovenische Nation! Der Vorsitzende gibt daß Glockenzeichen.)

Poslanec Šuklje

(nadaljuje — fortfahrend):

Ozrite se nazaj za 90 let, pa boste videli, da smo imeli takrat tri evropske celebritete, slavista Kopitarja, matematikarja Vega in pravnika Dolinarja. Pogledajte pa danes naš narod, kako se danes pri nas težko deluje na znanstvenem polju, baš zavolj tega, ker pri nas politični prepri absorbirajo vse sile in se ni moči v teh prepirih baviti s znanstvenimi strokami, katere bi bile za naš narod zelo potrebne. Jaz nisem optimist, gospôda moja (smeh, glasovi: To že vemo — Gelächter, Stimmen: Das wissen wir schon), jaz vem, da je protivje mej nami preveč ukoreninjeno, da bi se mogli nadjati trajnega miru; ali vendar je mogoče, da pridemo vsaj do premirja, in ker upamo, da bode nasprotna stranka, ako vidi, kako mi postopamo njej nasproti, tudi nam dala nekoliko premirja, da zamoremo v miru delovati v korist našega naroda, zavoljo tega s popolnim prepričanjem glasujem za verifikacijo.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Gospod dr. Vošnjak opozarja na to, da novo poročilo verifikacijskega odseka ni bilo po predpisih tiskano in 48 ur poprej razdeljeno gospodom poslancem. Ker poprej ni bilo ugovora proti temu. (Dr. Zarnik: Nij res, ugovarjalo se je — Es ist nicht wahr, es wurde ja widerprochen.)

Jaz bi prosil gospoda dr. Zarnika, da mi dovoli moje mnenje povedati. V tem slučaju mislim, da ima le slavni zbor odločiti, ali se naj dalje obravnava o ustnem poročilu ali ne, to je, ali slavni zbor od predpisane forme v opravljenem redu v tem slučaju odvstane ali ne. Gospodu dr. Vošnjaku pa moram omeniti, da nisem še konstatiral, da je verifikacijski odsek nadomestil tiskano poročilo z ustnim poročilom.

Poslanec dr. Zarnik:

Jaz se temu postopanju jako čudim. Gospod podpredsednik je bil tudi lani ud našega zbora in bo dobro vedel, da je bilo takrat ravno tako vprašanje v obravnavi. Jaz se tega dobro spominjam, ali se tudi on spominja, tega ne vem. Tudi takrat se je reklo, da mora vsako poročilo biti tiskano in 48 ur poprej razdeljeno gospodom poslancem. Takrat so tudi nekteri hoteli z glasovanjem odločiti, naj bi se od te ustanovitve odstopilo in so trdili, ako se glasuje, da se potem lahko precej v debato spuščamo. Takrat je naša stranka ugovarjala proti temu in se sklicevala na § 29. opravljenega reda. Ta paragraf veže nas vse enako, to je naš zakon, od katerega ne smemo odstopiti, in če smo bili lani tega mnenja, jaz mislim, da moramo biti tudi letos, tudi prihodnje leto in zmiraj. § 29. opravljenega reda je, kakor sem že rekel, naš zakon, in ako hočemo, da nas ta paragraf ne bode več vezal, moramo ga poprej spremeniti, moramo ga dati posebnemu odseku in mu naročiti, naj ta paragraf opravljenega reda odpravi, ga s kakšnim drugim paragrafom zameni in tak predlog zbornici v sklepanje predloži. Ako ga

potem zbor odpravi, potem imamo pravico sklepati na ta način, kakor zdaj hočete. To stališče smo lansko leto zavzemali proti nasprotni stranki, in ko se naša opravičena želja ni uvažila, smo vsi iz zbornice šli. Zdaj pa hočete naenkrat, da bomo drugače mislili in da se sami osramotimo, da letos drugače govorimo, kakor lani. Jaz Vas vprašam, kakošna je ta konsekventnost? To ni konsekventnost, to je sramota. (Pohvala na galeriji, predsednik pozvoni — Beifall auf der Gallerie, der Vorsitzende gibt das Glockenzeichen.)

Vse to, kar je tukaj zdaj gospod Šuklje govoril, so le prazne fraze, ktere je mlatil, da se dokaže, ka se ni treba držati § 29. opravljenega reda. Jaz Vam pa še enkrat poudarjam, da nas § 29. veže in po tem paragrafu mora biti vsako poročilo tiskano in 48 ur poprej v naših rokah. Če Vam pa to ni prav, potem ga pa dajte kakemu odseku, da Vam ga spremeni, kakor Vam bo prav. Razun tega moram še nekaj reči. Lani so se nam protivniki zarad tega, ker smo iz zbornice šli, rogali, pozneje so se pa skesali in so vendar dali dotično poročilo tiskati in so na naš zahtev spoštovali § 29. opravljenega reda. (Živahna pohvala na galeriji — Lebhafter Beifall auf der Gallerie.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Jaz opozarjam poslušajoče občinstvo, da mu ni dovoljeno vtikati se v debato niti odobravajoč, niti neodobravajoč. Ako se ne bode držalo tega in ako bode še enkrat svojo dopadnost ali nedopadnost pri kakej debati izrazovalo, bom prisiljen ukazati, da se galerije izprazni.

Gospodu dru. Zarniku imam nekaj omeniti. On je dokazal, da izvrstno pozna § 29. opravljenega reda, ali obžalujem, da iz njegovega dokazovanja ne vidim, da bi mu bili vsi drugi paragrafi opravljenega reda v tako dobrem spominu kakor mu je § 29. Jaz ga opozarjam na § 36. našega opravljenega reda, po katerem so nedopusčeni v vsakem zboru taki izrazi, kakeršne je gospod dr. Zarnik v svojem govoru proti gospodu Šukljeju rabil. (Klici: Oho! Predsednik pozvoni — Rufe: Oho! Der Vorsitzende gibt das Glockenzeichen.)

Poslanec Klun:

Jaz predlagam konec debate.

(Glasni ugovori; dr. Zarnik: Ali ga vidite, je že prišel! Glasovi: Vsaj še nihče ni govoril — Heftige Widersprüche; Dr. Zarnik: Sehet Ihr ihn, er ist schon da! Stimmen: Es hat ja noch niemand gesprochen.)

Poslanec Svetec:

Jaz bi poprej besede prosil.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Zdaj je stavljen predlog za konec debate, ali gospoda poslanca Svetec in baron Apfaltrern sta se poprej za besedo oglasila. Preden jima dam besedo, se bo glasovalo o predlogu Klunovem. (Obvelja — Angenommen.)

(Glasni ugovori, glasovi: Ako je tako, pojdemo vun; to je sramota! Predsednik pozvoni — Heftige Widersprüche. Stimmen: Wenn es so ist, gehen wir hinaus; das ist eine Schmach! Der Vorsitzende gibt das Glockenzeichen.)

Besedo ima gospod poslanec Svetec.

Poslanec Svetec:

Jaz bi le gospoda predsednika opozoril, da je njegova dolžnost, opravični red vzdrževati. On po svoji dolžnosti mora gledati na to, da se opravični red v ničemur ne prekorači. Jaz ga toraj prosim, da to svojo dolžnost vestno izvrši.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Jaz zagotavljam gospoda poslanca Sveteca, da se bom svoje dolžnosti zmiraj vestno držal in da je moja vest z mojim postopanjem popolnoma v soglasji.

Besedo ima gospod baron Apfaltrern.

Abgeordneter Freiherr v. Apfaltrern:

Es ist da eine Controverse über die Frage entstanden, ob es Aufgabe des Verificationsausschusses gewesen wäre, die Berichte, die er heute erstattet hat, schriftlich vorzulegen, oder ob es genügt, diesfalls die mündliche Berichterstattung an deren Stelle treten zu lassen. Ich glaube, diese Controverse läßt sich mit Rücksicht auf die Bestimmung der schriftlichen Berichte vollkommen einfach lösen. In der Angelegenheit der Verification dieser Wahlen, welche eben an der Tagesordnung in Verhandlung stehen, kann es sich nämlich nur um die zwei Fragen handeln: Entweder verificiren? oder nicht verificiren? Für das Eine wie für das Andere ist dem hohen Landtage mit einem gedruckten Berichte gebient worden, die für das Eine wie für das Andere die Gründe entwickeln; den Herren Abgeordneten wurde somit Gelegenheit geboten, sich zu informiren und vorzubereiten, um die Debatte führen zu können. Wenn sich die Verhältnisse derart gestaltet haben, daß der Verificationsausschuß von seinem letzten Berichte zurückzutreten und zu den Anträgen des ersten zurückzugreifen sich veranlaßt gesehen hat, so unterliegt es gewiß keinem Anstande, daß dies mündlich geschieht, weil eben die gedruckte Zusammenstellung der Gründe ohnehin schon lange vorliegt und der Gegenstand schon wiederholt von der Tagesordnung abgesetzt wurde. Einen anderen Zweck haben aber die gedruckten Vorlagen nicht, als die Information der Herren Abgeordneten, um, wie gesagt, die Debatte führen zu können. Diese Vorlagen haben namentlich nicht den Zweck, Angelegenheiten unter irgend einem Vorwande auf Wochen hinauszuschieben.

Es ist eine allgemeine parlamentarische Uebung und auch gesetzliche Vorschrift, daß Wahlen in den ersten Sitzungen verificirt werden sollen, und es ist dies auch in der Natur der Sache gelegen, denn es ist für jeden Abgeordneten eine peinliche Lage, sein Mandat als Abgeordneter in einer Körperschaft auszuüben, bevor ihn die Körperschaft als solchen agnoscirc hat.

Wenn also den Herren für diesen Zweck ein schriftlicher und gedruckter Bericht vorliegt, so glaube ich, wird

da über das Ziel hinausgeschossen, wenn sie einen neuen Bericht verlangen.

Ich glaube daher nur darauf einfach hinweisen zu können und zu sagen, daß die Anträge des Landesausschusses, welche in der Beilage 2 auf Seite 11, 12 und 13 dem hohen Hause sammt Begründung vorliegen, das Substrat zur Berathung dieses Gegenstandes vollkommen geben.

Ich kann nicht umhin, auf einen ähnlichen Präcedenzfall hinzuweisen im vorigen Jahre, wo es keinem Anstande unterlegen ist, nach einem schriftlich erstatteten Berichte zur Zeit der Entscheidung im hohen Hause eine Aenderung dieser Beschlüsse eintreten zu lassen und diese Aenderung in mündlicher Weise zu begründen. Das war damals, als die Erledigung der Petition der Logenbesitzer an der Tagesordnung gestanden ist.

Ich glaube daher, daß für die heutige Berathung die Anträge des Landesausschusses in der Beilage 2, welche schon lange Zeit in den Händen der Herren Abgeordneten sich befindet, vollkommen genügen.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Konečno besedo ima gospod poročevalec.

Poslanec dr. Zarnik:

Gospod Svetec ima besedo.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Gospod poslanec Svetec je že govoril. Ako ga gospod poslanec dr. Zarnik ni slišal, ako ga morebiti tukaj ni bilo, jaz ne morem za to. Debata je končana. Besedo ima le še gospod poročevalec. (Dr. Zarnik: Živio Grasselli!)

Poročevalec Kersnik:

Jaz mislim, da nisem pogršil tudi v formalnem oziru, ko sem prosil, da se mi dovoli poročati ustno in da se to ustno poročilo odobri. Tukaj opozarjam na to, da ni odseka, ampak le napaka onega, ki je redigiral današnji dnevni red. Tukaj stoji: «Poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva, priloga 21.» — priloga 21. pa zdaj za poročilo verifikacijskega odseka več ne eksistira; zavolj tega bi moralo tukaj stati: «Ustno poročilo verifikacijskega odseka o volitvi deželnih poslancev veleposestva».

To je tedaj, kakor sem že omenil, napaka, prav za prav tiskarska pomota, in mislim, da bo to slavni zbor odobril.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Prosim tiste gospode, ki se skladajo

Poslanec dr. Vošnjak:

Prosim, da se ustno glasuje.

(Velik nemir; glasovi: Zakaj? ni potreba! — Große Unruhe; Stimmen: Warum? es ist nicht nothwendig!)

Poslanec dr. Zarnik:

Tudi jaz prosim, da se ustno glasuje. Moramo se že poprej oskrbeti (Predsednik pozvoni — Der Vorsitzende gibt das Glockenzeichen.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Glasovalo se bo tedaj ustno. Prosim tiste gospode, ki so za predlog gospoda poročevalca, kateri gre za to, kakor sem že poprej omenil, da se danes sklepa o ustnem poročilu verifikacijskega odseka, da odgovorijo «da», tisti pa, kateri so zoper to, naj odgovorijo «ne».

Baron Apfaltrern	ja.
Graf Blagay	ja.
Dr. Ritter v. Bleiweis	da.
Braune	abwesend.
Deschmann	ja.
Detela	abwesend.
Dev	da.
Dr. Doleneč	ne.
Grasselli	da.
Gutmannsthal	ja.
Klun	da.
Kersnik	da.
Lavrenčič	abwesend.
Luckmann	ja.
Mauer	ja.
Mohar	ne.
Dr. Moschè	da.
Murnik	da.
Pakiž	da.
Dr. Papež	da.
Pfeifer	da.
Fürstbischof Dr. Pogačar	abwesend.
Dr. Poklukar	da.
Robič	ne.
Rudež	ne.
Dr. Samec	abwesend.
Dr. Sterbenec	da.
Sveteč	ne.
Ritter v. Schneid	ja.
Dr. v. Schrey	ja.
Šuklje	da.
Baron Schwegel	ja.
Baron Taufferer	ja.
Graf Thurn	abwesend.
Dr. Vošnjak	ne.
Dr. Zarnik	ne.
Baron Zois	ja.

Prosim gospoda zapisnikarja, da konstatira izid glasovanja.

Zapisnikar Pfeifer:

Glasovalo je 31 gospodov poslancev, in sicer: 24 z «da» in 7 z «ne»; 6 gospodov poslancev je bilo odsotnih.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Toraj je predlog gospoda poročevalca sprejet in obravnava tega predmeta potrjena.

Deželni predsednik baron Winkler:

Usojam si izreči zahvalo vlade za sklep deželnega zbora, kterega je ravnokar storil. Prepričan sem, da ta sklep ne bode deželi v škodo, marveč v korist. (Pohvala na desni — Beifall rechts.)

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Konečno besedo ima gospod poročevalec.

Poslanec dr. Vošnjak:

Kedaj se bo pa obravnava začela? Vprašanje je bilo, ali se bo obravnavalo to vprašanje danes ali ne. Sklenili ste, da se obravnava danes. Jaz se oglašam za besedo.

Poslanec dr. Zarnik:

Jaz tudi.

Poslanec Sveteč:

Jaz tudi.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Besedo ima gospod dr. Vošnjak.

Poslanec dr. Vošnjak:

S predlogom, ki smo ga malo poprej slišali v svojo veliko začudenje, ne morem nikakor biti zadovoljen in nikakor ne morem pritrčiti, da bi se verificirala volitev, o kateri pred nami leži poročilo in o kateri je jasno dokazano, da je nepostavna. Pravi se, da so tukaj politični razlogi odločilni. Jaz sem pa zmiraj mislil, da pri verifikaciji gre le za postavne, a nikakor ne za politične razloge.

Nasvet je zdaj čisto drugačen, in jaz se ne morem dosti načuditi, kako pridemo zdaj do tega, da prvo poročilo verifikacijskega odseka ovržemo in čisto nov predlog sprejmemo. Reklo se je, da je glas grofa Lichtenberga opravičen, kar pa nikakor ni dokazano. Ako potrdimo volitev, storimo to preko postave in preko volilnega reda, ker iz vsega dokazovanja sem razvidel, da omenjeni glas le utegne biti opravičen.

Naša stranka je dozdej zmiraj stala na narodnem stališču, in če gospod Šuklje pravi, da nam je v tem oziru čast naroda varovati, mu jaz rečem, da smo mi varovali narodno čast, ko morda on še ni stal v narodnem taboru. Mi branimo narodno čast že 20 let in smo v tem času zmiraj odločno stali na narodnem stališču. Gospod Šuklje naj tudi vé, da nas ni mogla nobena vlada tako daleč vpogniti, da bi kaj takega sklepali, kar se nam je zdelo narodni časti nasprotno. Morebiti si nekateri gospodje domišljujejo, da se Slovencem v sedanjih časih Bog vé kako dobro godi in da iz tega obzira vse dovolijo, če se jim od zgoraj pomiga. Zdaj je sicer nekako moderno postalo, da se o slovenstvu in o narodnosti slovenski še govoriti ne sme. No jaz in moji somišljeniki stojimo na starem narodnem programu. Ako ne pritrčimo temu nasvetu,

kakor ga je postavil verifikacijski odsek, narodno čast z nogami teptamo, odobravaje nepostavno volitev iz strahu ne vem pred kom.

Obrniti se moram do svojih kolegov na tej strani in jih prositi, naj se ne prenačijo. Vsi znamo, da so se med nami vršili neki pogovori in da se je povdarjalo, da moramo imeti za Kranjsko tako volilno reformo, katera bo odgovarjala opravičenim zahtevam našega naroda in večini ljudstva na Kranjskem. Zdaj pa naenkrat kar čez noč pride nasvet, da mi verificiramo volitev, ki je po naših mislih nepostavna. Poročilo o volilnej reformi pa se bo, kakor slutim, stavilo z dnevnega reda. Tisti gospodje od naše narodne strani, ki bojo potrdili volitev velikega posestva in ki bojo morebiti glasovali za to, da se poročilo o volilnej reformi odstavi z dnevnega reda, gotovo ne ravnajo po mislih slovenskih volilcev in to moje mnenje bojo gotovo tudi slišali od samega naroda, od ljudstva na deželi in pa tudi v mestih, kjer imajo ljudje vse drugačne pojme o tej zadevi, kakor jih imajo žalibog njihovi zastopniki. Oni se bodo prepričali, da so krivo ravnali. Ljudstvo naše je že bralo, da volitve veleposestva niso postavne, da se ne bodo verificirale, bralo je že tudi o reformi volilnega reda in s trdnim zaupanjem pričakuje, da, ako se volitve potrdé, se tudi volilna reforma sprejme, ter da sta oba predloga v nekaki zvezi. Kar se mene tiče, jaz saj odvrnem odgovornost za tak sklep od sebe. Jaz bom glasoval za predlog verifikacijskega odseka, kateri je podpisan po gospodu Svetecu in dr. Papežu in kateri ni nadomeščen po nobenem drugem poročilu. (Dobro-klici — Bravorufe.)

Poslanec dr. Zarnik:

Jaz sem bil tudi ud verifikacijskega odseka. Vse sem slišal, kar je gospod poročevalec navajal in moram reči, da me niti gospod poročevalec, niti gospod baron Apfaltrern nista o ničemur prepričala. Kar nas je bilo v odseku levičarjev, vsi smo glasovali za ta predlog, kakor je danes tukaj v prilogi 21. V odseku smo tedaj bili vsi tega mnenja, a danes pa trdijo nekateri, da je neka stvar bela, ko je bila poprej črna. To je po mojem mnenju prav čudna stvar in reklo se je, da se bo v političnih ozirih za to odškodovala narodna stranka, zdaj se pa ne sliši nič o tacem odškodovanju, niti o kakej politični kompenzaciji. Danes se le pravi, da je belo, kar je bilo včeraj črno! Pač nam se mora protivna stranka smejeti in se rogati, rekoč: No, to so pravi možaki! Meni se zdi danes, kakor da je pustni dan in da smo mi Kurenti. (Smeh — Gelächter.) Naši nasprotniki imajo danes z nami gotovo veliko zabavo, kakeršne še niso imeli, no ne rečem preveč — mogoče, da jo bodo še imeli. Prvi korak v tako zabavo smo že storili. Zavolj tega moram reči, da mi ni treba razlogov proti gospodu poročevalcu navajati, ker vsi ti razlogi so tiskani v prilogi 21., kakor je že prav dobro rekel moj kolega gospod dr. Vošnjak, in so podpisani po gosp. Svetecu in dr. Papežu. Zakaj bi tisti uzroki, kateri so takrat veljali, ne veljali tudi danes, tega nikakor ne morem zapopasti?! Ko bi bila od tega kaka korist za narod, jaz bi bil tudi za to,

gotovo. Ako vprašam tega ali unega, kakošna bo vendar korist za naš narod, ako verificiramo one gospode, mi nihče te koristi ne bo vedel povedati. Ne, gospôda moja, ne korist, ampak strašanska blamaža bo za narodno stranko, ako se te volitve potrdijo. Če se gospodje morebiti držijo nemškega pregovora, ki pravi: «Jeder hat das unveräußerliche Recht, sich zu blamiren», naj jim bo, ali jaz o tem nočem nič slišati. Take blamaže, kakor bo ta, še nismo doživeli, protivna stranka pa tudi še take zabave in pa tacega smeha ni doživela kakor zdaj, ko posluša našo razpravo.

Jaz Vas bom le spomnil na prejšnje čase, ko smo hotli iz zbora izostati zaradi nekaterih nepravilnih volitev. Še danes mi je žal, da nisem takrat vbogal ranjkega dra. Bleiweisa in da nisem z jim iz zbora šel. Reklo se je, da vlada tako želi. Vlada bi bila morala takrat razpustiti zbor, ki je pa vendar vzlic vsem našim naporom 6 let zboroval. Ako bi bili prvo leto šli iz zbora, ne verjamem, da bi vlada razpustila zbor; zgodilo bi se bilo, da bi bila za izstopivše poslance druga volitev razpisana, pa tudi tretja, in ako bi bilo tako konsekvntno dalje slo, vlada bi bila nazadnje le morala zbor razpustiti. Tako smo pa celih 6 let tukaj sedeli in dobro vemo, kaj se je v teh 6 letih zoper našo slovensko stranko storilo. (Oho! na desni — Oho! recht's — obrnjen proti desni — gegen die rechte Seite:)

Se ve da, z Vašega stališča ne, ali z našega stališča ste pa zoper slovenski narod delali.

Ravno v tacem položaji smo danes, samo ta razlika je, da takrat nismo kaj tacega izrekli kakor danes. Takrat nismo javno pretili, da bomo iz zbora šli, takrat se je vse to na tihoma godilo. In danes? Ako bi bilo mogoče, bi se ranjka dr. Bleiweis in Jurčič v groba obrnila, ko bi slišala, kako njih epigoni danes postopajo. (Dobro-klici — Bravorufe.)

Oba ranjka sta imela tudi slabosti, ali sta bila, kakor Jurčič pravi, v svojih načelih neizprosna. Naše stališče me opravičuje, da ne morem glasovati za Vaš predlog, ker dobro vem, da je med Vami že vse dognano, in je vsaki govor o tem sovišen in nihče Vas ne ho o nasprotnem prepričal. Zato tudi jaz ne bom obsirneje govoril, ampak Vas le še enkrat vprašam, da mi poveste, kakšen velik dobiček bo to našej deželi prineslo, ako se verificirajo gospodje Deschmann, dr. Schrey in dr. Mauer?

Poslanec Svetec:

Samo na kratko nekoliko besedi, da opravičim volilni odsek zastran njegovega prvega poročila, ki pa ni danes na dnevnem redu. V tem oziru moram najpoprej zavrniti gospoda barona Apfaltrerna, kateri trdi, da je opazil v prvem poročilu veliko nespoštovanje postave. Jaz moram na to odgovoriti, da se je nespoštovanje postave godilo pri volitvah velikega posestva in tisti, ki postave ni spoštoval, je bila le večina volilne komisije. Jaz prašam, s katero pravico je bilo odbito pooblastilo Janeza Globočnika? Večina pravi, da za to, ker pooblastilo ni bilo poverjeno. Kje je pisano, da mora pooblastilo, ki je izdano v Avstriji in še celo v Cislajtaniji, biti poverjeno? Res je, da v

postopanju za neprepirne reči piše, če se ne motim, § 8., da imajo pisma v neprepirnih rečeh, če so iz drugih kronovin, legalizirana biti. To velja samo za reči neprepirne. V prepirnih rečeh pa, namreč v pravadah tega ni treba. Pooblastilo v Avstriji je dobro, če je le lastnoročno podpisano. Kar se tiče volitve za deželni zbor, deželni volilni red ne določuje niti ene črkice o tem, potem se mora vzeti analogija v državnem volilnem redu. Državni volni red pa razločno določuje, da se imajo pooblastila le takrat legalizirati, ako se dajejo zvnaj avstrijske monarhije. Večina volilne komisije je to motivirala s tem: Kraj Mnihovice, od koder je pooblastilo, nam ni znan. Moja gospoda! Kaj neznanje opravičuje, da se volilcu volilna pravica vskrati? Ako volilna komisija ni za ta kraj znala, zakaj ni vprašala? Naj bi bila vprašala tistega, ki je pooblastilo prinesel, in to je bil gospod Schneider, ki bi bil gotovo razložil, kje da je kraj Mnihovice. Če niso hotli vprašati tega gospoda, naj bi se bili potrudili do prve telegrafske postaje in bi bili zvedeli, da je to telegrafska in poštna postaja na Češkem in vrh tega tudi garnizonski kraj. Reči pa: Mi za ta kraj ne vemo, to je nezaslišano opravičevanje.

Nadalje vprašam, s katero pravico se je odbilo pooblastilo družbe «Oesterr. alpine Montangesellschaft»? Zopet pravi večina, da dotičnega imena ni mogla brati. Jaz Vas vprašam, ali je to dovoljen razlog, da se zavrže neko pismo, ako se podpis ne more brati? Ako je podpis avtentičen, ne more se zavreči, naj si ga more ta ali uni brati, ali ne, tak podpis je pred vsako gosposko veljaven.

Toraj, moja gospôda, odbijati pismo zato, ker se podpis ne more brati, to je gotovo zopet nezaslišano opravičevanje, temveč, ko je še tisti zraven, ki je prinesel pooblastilo. In to je bil sam grof Hohenwart. Iz volilnih pisem je razvidno, da je grof Hohenwart sprejel legitimacijo družbe «Oesterr. alpine Montangesellschaft». Ali volilna komisija ga ni hotla prašati, ali so podpisi pravilni ali ne. Tudi drugod bila bi dotična gospoda lahko zvedela, ali je podpis avtentičen ali ne, namreč pri trgovskeji komori, kjer je tudi ta firma zapisana, in če kdo ve, da so tisti, ki so opravičeni v imenu te družbe podpisovati, Frey in Palmer, potem tudi lahko podpise bere. V ostalem ime Palmer se na pismu lahko bere, le Frey je malo težko brati. Toraj tudi to pooblastilo je bilo čisto po krivici odbito. Vzemimo, da sta bila ta dva glasa precej šteta, potem bi bil rezultat glasovanja čisto drugačen; precej pri prvi volitvi bilo bi izvoljenih vseh 10 poslancev in druge volitve bi ne bilo treba. Tedaj se je krivično ravnalo pri pooblastilih. To so gotove krivice, katere jaz pred celim svetom konstatiram. (Dobrokljici — Bravorufe.)

Nadalje gospod poročevalec pravi, da je na prvo poročilo dospela vloga grofa Karla Lichtenberga in da je to taka okolnost, ki bi vtegnila to volitev opravičiti. Jaz temu naravnost ugovarjam. To, kar grof Lichtenberg v svojej vlogi razlaga, nikakor ne opravičuje njegovega glasu; on pravi, da je on in dve gospe Wilhelmine Lichtenberg, da so dediči ranjkega grofa Alberta Lichtenberg in da je on to tisti večer

pred volitvijo deželnemu predsedniku povedal in da je zahteval, naj se po tem popravi volilna listina, in da je on drugi dan tudi pred volilno komisijo izkazal svoje prisojilo. Tako on govori. Vpraša se pa zdaj, ali je ta njegov glas, ki ga je dal v svojem imenu, potem pa tudi glas njegov kot pooblaščenca Josipa Mayerja, zares opravičen? Jaz mislim, gospôda moja, nikakor ne, ker § 23. volilnega reda govori takole (bere — šteš):

«Volilski imenik za veliko posestvo naj cesarski namestnik sestavi in razglasi po deželnem časopisu, ter ob enem določi, da se od razglasnega dneva naprej štirinajst dni smejo pritožbe oglašati.

Pritožbe, katere pridejo, ko je ta doba že minila, naj se odvrnejo, ker so prepozne.»

Moja gospôda! Gospod grof Lichtenberg je toraj zamudil reklamacijsko dobo in takrat, ko je on deželnemu predsedniku izkazoval svojo volilno pravico, je bilo že prepozno. Gospod deželni predsednik po jasnem pomenu § 23. volilnega reda ni mogel na njegov glas nobenega ozira jemati. Toraj je bilo čisto pravilno, da je on njegovo prošnjo odbil.

Nadalje § 40. deželnega volilnega reda govori (bere — šteš):

«Če kdo, predno se začne glasovati, trdi, da kak v volilskem imeniku vpisan človek ne more voliti, ker je potrebno lastnost izgubil že potem, kar so volilski imeniki narejeni, naj to reč volitveno zaupstvo precej razsodi brez pritožbe.»

Toraj ta paragraf govori le o tem, če kdo pozneje, ko je volilna listina že v moči, izgubi svojo volilno pravico. Takrat ima volilna komisija o tem soditi; nikakor pa nima volilna komisija pravice, njega, ki ni bil v volilni listini vpisan, bodi si za-se, bodi si za koga družega človeka pustiti glasovati. Te pravice volilna komisija nima in s tem, da je grofu Lichtenbergu pustila voliti, je ona prekoračila postavo. Moja gospôda! S tem pa odpadeta dva glasa, ki se smeta po pravici odbiti.

Tretji glas je še glas Karola Germa, za katerega se je vedelo, da tisti, ki je vpisan v deželno knjigo, je mervetv in da njegovi nasledniki še niso vpisani v deželno knjigo. Tisti, ki je dal pooblastilo od sebe, tudi ni edini dedič ranjkega Karola Germa, ampak ima sodediča, s katerim si deli posestvo. Na to okolnost se je volilna komisija opomnila, pa, moja gospôda, volilna komisija vendar ni izvršila svoje dolžnosti, čeravno je mogla vedeti, da dotično pooblastilo ni bilo veljavno.

Toraj, moja gospôda, poročilo, kakor ga je izdelal verifikacijski odsek, katero je razdeljeno gospodom poslancem, nikakor nima v sebi nepostavnosti, to poročilo temveč popolnoma opravičuje predlog, kateri se v njem postavlja. Nasproti pa današnji predlog, ali prav za prav današnje poročilo, ki je prišlo pred nas samo ustno, nikakor ne opravičuje, da bi bila volitev velikega posestva pravilna. Ako gospod Šuklje pravi, da so to samo formalne pomanjkljivosti, moram mu reči, da ravno pri volitvah je glavna stvar formalnost. Če ni trdne formalnosti, če ni trdnega reda,

potem, moja gospôda, nima nobena volitev trdnega stala, potem bi vsaki volil, kakor bi njemu na misel prišlo.

Ako gospod baron Apfaltrern misli, da, ko bi se po tem poročilu volitev kot nepostavna in neveljavna zavrgla, da bi to imelo hude in slabe nasledke za deželo, jaz tega ne previdim in nikakor ne morem zapopasti, da bi zavolj tega naša dežela imela pričakovati slabe nasledke. Jaz mislim, da je pravica vsakemu prva, in če se po pravici dela, mislim, da se to tudi pred celim svetom lahko zagovarja. On je nekako namignil v svojem govoru, da bi vtegnili njegovi somišljeniki zbornico zapustiti. Jaz mislim, da se mi tega nimamo posebno vstrašiti, tem manj, ko vemo, da nimajo za to nobenega vzroka, in ko bi to tudi storili, to bi bilo ravno tako, kakor nekaj pod grofom Hohenwartom, ko so tudi zbornico zapustili brez vsacega opravičenja. Takrat jim je moral sam deželni predsednik reči, da je to njihovo ravnanje popolnoma neopravičeno, storjeno iz najmalovrednejših vzrokov. To bi nas tedaj po mojih mislih posebno ne vstrašilo. Jaz sem prepričan, da bi si gospod baron Apfaltrern in njegovi somišljeniki premislili, preden bi storili ta čisto neopravičen in nepostaven korak.

Gospod Šuklje se je bolj obširno spustil v razlaganje te reči in njegov duh ga je zanesel v zgodovino za 90 let nazaj. On je izrekel, da je takrat kranjska dežela imela imenitnih mož, kakor so Vega, Dolinar, Kopitar i. t. d., dandanašnji pa — ne vem, kaj je hotel s tem reči, da nimamo več tako imenitnih mož. Moja gospôda! To z narodnostjo našo v današnjih časih ni v nobenej zvezi, z današnjo volitvijo pa še manj. Ne samo pred 90 leti, tudi pred več 100 leti imela je kranjska dežela imenitnih mož in, ako Bog dá, jih bo imela tudi v prihodnje. Opomniti mi je pa to, da tisti možje takrat ravno zato, ker se ni nič maralo za našo slovensko narodnost, niso toliko koristili naše deželi, kolikor svetu sploh. Slovenski narod od njihovega delovanja ni veliko ali celo nič občutil. Jaz mislim, da je današnje naše delovanje, čeravno še ni tako mogočno, kakor je bilo tistih imenitnih mož takrat, narodno, in čeravno je jako pohlevno, je vendar za naš narod veliko koristnejše zato, ker je slovensko, zato, ker je narodno. (Dobrokljci — Bravorufe.)

Zoper volitev, mislim, da sem dosti povedal. Kar se mene tiče, jaz priporočam, da se ostane pri prejšnjem predlogu, namreč, kakor ga je stavil prvokrat verifikacijski odsek, po katerem se imajo volitve gospoda dr. Schreya, Deschmanna in dr. Mauerja zavreči. (Dobrokljci — Bravorufe.)

Poslanec dr. Dolenc:

Meni kot novincu v parlamentarnem življenji se je spodobilo, da sem v tako važni zadevi poslušal može, kateri so že izvežbani v izrazovanji svojega mnenja. Imel sem tudi priliko čuti, kako se je naglasovalo, da se te volitve velikega posestva ne morejo potrditi. Le en sam gospod ni bil našega mnenja in je rekel: Premislite si dobro, preden kaj zoper to

sklenete; rekel nam je ta gospod, da nismo presojevali, ali so res ti vzroki, iz katerih bi volitev odbili, meritorični ali samo formalni. Reklo se je: ne spuščajmo se v pretresovanje podrobnosti, ampak bodimo složni, mogoče da bodo tudi uni gospodje z nami složni. Dejala se je: storimo to za poskušnjo. Moja gospôda, to se je tudi zgodilo, poskušnja se je naredila, ali sloge med nami vendar ne bo, ker uni gospodje gotovo ne bodo složno z nami sodelovali, oni so nam že nekaj obljubili, potem so pa to zopet odrekli. Ker sem prepričan, da med nami složnega delovanja ne bo, in ker sem tudi prepričan, da so bile pri volitvah une gospode napake, bom jaz zoper potrditev teh gospodov glasoval.

Poslanec Šuklje:

Jaz bi imel v prvej vrsti oporekati gospodu predgovorniku dr. Dolencu, ali mi ne bo za zlo štel, ako se ne bom posebno na njega obračal, ker to, kar je gospod dr. Dolenc navajal, je le njegove stranke izražena tajnost in jaz mislim, da ni moja dolžnost, odgovarjati na take okoliščine. Kar se mojega stališča tiče, moram gospodu dr. Dolencu v tolažilo reči, da sem povpraševal v celem svojem volilnem okraji ljudstvo in povsod so mi rekli, naj bo vendar enkrat konec preprirom v naši deželi in naj se vendar enkrat složno začne delovati za povzdigo našega materijalnega stanja. Treba je, da smo odkritosrčni in ni treba tukaj imeti nikakeršnih halucinacij zavolj tega.

Jaz se čudim gospodu poslancu Svetecu, ki je danes neko sodbo izrekel o naših veleumih, o katerih moram z največim poklonom govoriti, ter je rekel, da Kopitar ničesar ni storil za naš narod. (Glasni ugovori, glasovi: Tega nij rekel — Heftige Widersprüche, Stimmen: Daß hat er nicht gesagt.)

Vi ste rekli (proti g. Svetecu), da tisti možje, ki so pred 90 leti delovali na vednostnem polji, nimajo zaslug za slovenski narod. (Glasovi: Ni res! — Stimmen: Es ist nicht wahr!)

Jaz sem tako razumel, ali moram omeniti, da med temi možmi je bil Kopitar, ki je pred 90 leti vspešno deloval na našem slovstvenem polji in naš narod je in bo tudi gotovo hvaležen ostal temu možu, kar je tudi pokazala Kopitarjeva slavnost v Repnjah. Zavolj tega obžalujem, da sem danes tukaj slišal, da ti slavni možje niso ničesar storili za našo deželo. (Nemir — Unruhe.)

Jaz bom, kakor sem že poprej rekel, glasoval za verifikacijo.

Abgeordneter Freiherr v. Apfaltrern:

Nachdem auf die Kritik der Gründe, welche die Wahlcommission bei den Wahlen des Großgrundbesitzes für ihre Entscheidungen als die richtigen anzunehmen glaubte, — eingegangen worden ist, bin ich bemüht, auch darauf eine Antwort zu geben.

Ich kann nun einleitungsweise einem andern Herrn Redner, welcher früher gesprochen hat, auf seine Frage, die er allerdings in einer Sprechweise, der ich nicht folgen möchte, gestellt hat, antworten, auf die Frage nämlich, was

denn unsere Seite (die Rechte — desna) davon denken wird, daß der Landtag einmal einen Bericht schwarz und das anderemal weiß bezeichnet. Nun, ich kann soviel verbürgen, daß unsere Seite, meine Herren Gesinnungsgenossen und ich aus dieser Aenderung der Gesinnung gewiß nicht die Folgerung ziehen werden, welche er besorgt, daß sie gezogen werden wird. Erstens denken wir mit etwas mehr Achtung von dem hohen Hause und den Berichten, welche seine Ausschüsse erstatten, so daß wir dieselben weder für einen Carnevalsposen noch die einzelnen Mitglieder als die Veranstalter eines solchen halten. Wir sind vielmehr auf unserer Seite erfreut gewesen, zu sehen, daß dann doch das Recht zur Geltung kommen soll, daß der Sinn für das Recht vorhanden ist.

Was die Einwendungen betrifft, welche der Herr Abgeordnete Svetec gegen die von der Wahlcommission in Beurtheilung gezogenen Stimmen vorgebracht hat, so erlaube ich mir diesen Einwendungen in derselben Reihenfolge auch zu entgegnen, in welcher er sie angeführt hat.

Herr Svetec hat zuerst die Frage aufgeworfen, ja warum hat denn die Wahlcommission die Unterschrift des Herrn Johann Globočnik verworfen? Diesbezüglich erlaube ich mir auf den § 43 der Landtags-Wahlordnung hinzuweisen. Die Landtags-Wahlordnung schreibt der Wahlcommission nebst ihren sonstigen Verpflichtungen Folgendes vor: «Wenn sich bei der Stimmgebung über die Identität eines Wählers Anstände ergeben, so entscheidet darüber sogleich die Wahlcommission ohne Zulassung eines Recurses.»

Bei dem Aufrufe des Herrn Globočnik zur Stimmabgabe meldete sich ein sehr geachtetes Mitglied der Wählerschaft im Großgrundbesitze zur Stimmabgabe. Dieser Herr ist mit einer Vollmacht vorgetreten, welche zur Ausübung des Wahlrechtes allerdings ausgestellt war, aber die Unterschrift Johann Globočnik, Cadet-Feldwebel oder Officiersstellvertreter oder so was dgl., trug. Diese Unterschrift hat kein Mitglied der Wahlcommission gekannt, und ich werde mich nicht irren, wenn ich sage, daß sie auch der Präsentant der Vollmacht nicht gekannt hat. Ich war bereits auch in früheren Wahlcommissionen Vertrauensmann und weiß mich nicht zu erinnern, daß Herr Johann Globočnik jemals sein Stimmrecht ausgeübt hätte, jetzt kommt auf einmal angeblich von ihm eine Vollmacht, welche irgendwo in einem unbekanntem Orte — und ich gestehe meine diesbezügliche geographische Unkenntnis aufrichtig (Smeh na desni — Heiterkeit rechts) — ausgestellt ist. Postorte und Telegraphenstationen gibt es in Oesterreich sehr viele, so daß es schwer ist, sämmtliche, schon gar, wenn sie in einer Provinz liegen, mit der man weniger correspondirt, zu kennen. Mit einem Worte, es war uns alles unbekannt, der Ort, der Name und die Unterschrift. Meine Herren! kann man denn wirklich so überrascht sein, wenn bei uns da die Frage entstanden ist: Ist der Johann Globočnik ein berechtigter Wähler? oder wenn ein Zweifel über die Identität seiner Person aufstauchte! Und dieser Zweifel wurde von der Wahlcommission einstimmig ausgesprochen. Ich glaube, wenn ich in die nächste Bank gehe und daselbst einen mit einer unleserlichen Unterschrift versehenen Wechsel, lautend auf 100 fl. vorzeige, daß der betreffende Geschäftsmann sagen wird: «Es thut mir leid, aber ich kann die Unterschrift nicht respectiren!» Ich glaube, daß es sich bei einer Wahl noch um einen größeren Wert als um 100 fl. handelt. (Abgeord. Svetec:

Richtig!) Aus diesem Grunde hat sich die Wahlcommission für die Verwerfung dieser Stimme ausgesprochen.

Die zweite Vollmacht, welche gleichfalls von der Wahlcommission zurückgewiesen wurde und welche Zurückweisung seitens des Herrn Svetec beanständet wird, ist jene der Alpinen Montangesellschaft. Sie wurde von einem hervorragenden Repräsentanten, nämlich vom Herrn Grafen Hohenwart (Smeh na desni — Heiterkeit rechts), welchen ich außerordentlich achte, vorgewiesen. Aber der Herr Abgeordnete Svetec ist sehr im Irrthum, wenn er meint, daß Graf Hohenwart die Wahlcommission über die fraglichen Unterschriften belehren konnte. Es ist die Frage aufgeworfen worden: Wer steht da unter der Stampiglie der Alpinen Montangesellschaft unterschrieben? Die betreffende Unterschrift war der Wahlcommission gänzlich unbekannt und auch der Graf Hohenwart selbst hat sie nicht lesen können.

Nun erlaube ich mir, um das Vorgehen der Wahlcommission in diesem Falle zu rechtfertigen, die Frage an den Herrn Svetec, welcher gerade diesen Vorgang kritisiert hat, zu stellen, ob er in seiner Stellung als k. k. Notar in der Lage wäre, auf einer Vollmacht oder Urkunde, welche die Firma einer Gesellschaft trägt und mit einer oder zwei unleserlichen Unterschriften versehen ist, die Legalisirung dieser Vollmacht in der Art und Weise zu bestätigen, daß diese Unterschriften die Firma zu vertreten berechtigt sind? Ich glaube nicht, daß er mit seinem Amtseide das vereinbarlich findet; und wie hätte die Wahlcommission diesfalls ihrer Pflicht anders nachkommen sollen? Nimmermehr! Auch Graf Hohenwarth hätte uns zu etwas anderem nicht bestimmen können. Die Wahlcommission hat sich für die Abweisung dieser Vollmacht ausgesprochen, und ich glaube, sie hat recht gethan, und ich kann Sie versichern, wenn dieser Fall wieder in gleicher Weise eintreffen würde, so würde die Wahlcommission gerade so handeln. Wie wir das Wahlrecht des Globočnik ebensowenig anzweifeln, als das der Alpinen Montangesellschaft, ebenso war aber die Thatsache unsicher, ob diese Vollmachten von den betreffenden Wahlberechtigten herrühren, — es war uns dies mehr als zweifelhaft, und eben darum hat die Wahlcommission die Genannten zur Ausübung der Wahl nicht zugelassen.

Nun komme ich auf den Grafen Lichtenberg zu sprechen. Graf Lichtenberg ist zum Namensaufrufe persönlich erschienen, um seine Stimme abzugeben, und es wurde von einem Mitgliede der Wahlcommission an ihn die Frage gerichtet, wie so es komme, daß, nachdem er sich mit der Vollmacht der übrigen Miteigentümer des Gutes Hallerstein ausgewiesen hat, an der Vollmacht die Unterschrift des Grafen Lichtenberg fehle. Seine Antwort war mit Präsentirung dieses Schriftstückes (Redner weist einen Act vor) dahingehend, daß Graf Albert Lichtenberg bereits seit einer Reihe von Jahren todt sei, daß sein Verlaß zu einem Theile ihm und zum anderen Theile seiner Mutter und Schwester eingantwortet worden sei. Hierüber hat er sich mit einem Bescheide des hiesigen k. k. Landesgerichtes, welches diese Angelegenheit erledigt hat, ausgewiesen. Er hat somit gezeigt, daß Graf Albert Lichtenberg nicht mehr unterschrieben sein könne und daß die anderen zwei unterschriebenen vollkommen im Rechte sind. Es hat sohin das betreffende Mitglied der Wahlcommission seine Beanständung zurückgezogen, und es war somit auch die Wahlcommission nicht in der Lage, über dieses nichtbetriffene Wahlrecht zu entscheiden und hat den Grafen

Carl Lichtenberg zur Wahl zugelassen. Ich gestehe es offen, daß es mir im gegenwärtigen Momente lieber gewesen wäre, wenn das betreffende Mitglied der Wahlcommission seinen Anstand der Wahlcommission zur Entscheidung überlassen hätte, weil auf diese Art in causa Lichtenberg eine Entscheidung der Wahlcommission vorliegen würde. Nichtsdestoweniger ist das Wahlrecht des Grafen Carl Lichtenberg und seiner Mutter und Schwester außer allen Zweifel gestellt, und es ist, nachdem dieses Schriftstück der Wahlcommission vorgelegen war, derselben klargestellt worden, daß eine Aenderung in dem Wahlrechte des Gutes Hallerstein eingetreten ist. Die Wahlcommission wäre nach § 40 der Landtags-Wahlordnung berufen gewesen, hierüber zu entscheiden. Dieser Paragraph lautet: «Wenn jemand vor dem Beginne der Abstimmung gegen die Wahlberechtigung einer in der Wählerliste aufgeführten Person Einsprache erhebt und behauptet, daß bei ihr seit der Anfertigung der Wählerlisten ein Erfordernis des Wahlrechtes weggefallen sei, so wird darüber von der Wahlcommission sogleich und ohne Zulassung eines Recurses entschieden». Nun ist dieser Zweifel erst während der Wahl angeregt worden, das Wahlcertificat war überreicht, und es blieb somit gar nichts anderes übrig, als den Grafen Lichtenberg zur Wahl zuzulassen, und daß er das Recht gehabt hat, zu stimmen, ist auf Grund dieser offenbar vollkommen glaubwürdigen Urkunde auch außer Zweifel gestellt worden. Ich glaube somit, daß beim Grafen Carl Lichtenberg die Nichtbeanständung der Stimmabgabe eine selbstverständliche Sache war. Warum er für Herrn Josef Mayer, für dessen Person er eine ordnungsmäßig ausgefertigte Vollmacht vorgezeigt hat, nicht stimmen sollte, weiß ich nicht; denn ein Wahlberechtigter ist er doch und die Landesordnung fordert nichts anderes, als daß der betreffende, die Vollmacht Ausübende wahlberechtigt sei, und das ist der Graf Lichtenberg gewiß. Somit ist die Beanständung der Wahl des Josef Mayer eine im Gesetze nicht begründete und der diesfällige Anstand, welcher vom Herrn Svetec erhoben worden ist, ein nicht zutreffender.

Wir kommen noch auf den Carl Germ zu sprechen. In der von der Regierung verfaßten und als rectificirt publicirten Wählerliste war gestanden: Carl Germ als Besitzer des Gutes Weinhof. Es wurde diesfalls der Anstand erhoben, daß vor so und so viel Jahren Carl Germ gestorben und die Umschreibung des Besitzes nicht vor sich gegangen sei auf seinen gleichnamigen Sohn. Nun, die Wählerliste war von der Regierung angefertigt, die Legitimationskarte war durch das Organ der Regierung dem Herrn Carl Germ übergeben; mit welchem Rechte hätte dann da die Wahlcommission sagen können, daß er keine Berechtigung hat zur Stimmabgabe? Er war ja in der Wählerliste eingetragen, war legitimirt, und der Umstand, daß sein Vater vor so und so viel Jahren gestorben ist, ist ja bekannt, wenigstens könnte es der Regierung bekannt sein. In eine Correctur der von der Regierung festgestellten Wählerliste darf sich die Wahlcommission gar nicht einlassen, sie dient der Wahlcommission als Norm. Wie können wir den Carl Germ aus der Wählerliste ausschneiden, weil sein Vater vor mehreren Jahren gestorben ist und wo wir wissen, daß er Großgrundbesitzer ist.

Sie sehen somit, meine Herren, daß die Wahlcommission nicht nach Willkür vorgegangen ist und sich stets ihre Pflichten gegenwärtig gehalten hat. Und auf Grundlage

dieser Thatfachen hege ich die vollkommene Ueberzeugung, daß diese Wahl als die des Großgrundbesitzes anzuerkennen wäre.

Ich glaube daher, daß der hohe Landtag innerhalb der Schranken des Gesetzes sich bewege, wenn er die sämtlichen Wahlen des Großgrundbesitzes als legal anerkennt.

Poslanec dr. Poklukar:

Nisem imel namena spregovoriti v tej debati, toda nektere besede mojih prijateljev na tej strani, posebno pa zadnji govornik une strani so me prisilili, da izrečem par besedi. Zadnji govornik, gospod baron Apfaltrern je v svojem govoru močno naglasoval, ko bi se volitve, o katerih se razpravlja, ne potrdile, da bi to bilo preziranje po ustavi zagotovljenih pravic, — «eine Mißachtung der verfassungsmäßig gewährleisteten Rechte». To trditev moram odločno zavrniti. Volilna komisija je na podlagi postave po vsem prosto tako postopala, kakor je poročal gospod poslanec Svetec. Volilna komisija imela je po postavi tako sklepati, kakor je tudi sklenila. Toda, gospôda moja, ravno tako, kakor ima volilna komisija svoje pravice, ima tudi deželni zbor v ustavnih postavah zagotovljeno in nedvomljivo pravico, preiskovati na drobno, ali so bile volitve ali nepostavne, in le deželni zbor ima pravico o tem vprašanji sklepati dokončno o «Mißachtung der verfassungsmäßig gewährleisteten Rechte», tedaj nasproti volilni komisiji ni nikakeršnega govora; v koliko pa je ravno ona komisija ravnala zoperpostavno, bo morebiti g. načelnik verifikacijskega odseka bolj na drobno odgovoril.

Kar se tiče razsodbe o volitvah samih, je moja misel ta, da stvar ni tako jasna, kakor se dozdeva nekaterim gospodom predgovornikom. Ako gospodje nasprotne strani ne izejo razlogov zoper veljavnost njihovih lastnih volitev in trdijo, da so veljavne, se temu se ve da ni čuditi; ako so pa tudi nekateri gospodje na naši strani o veljavnosti volitev prepričani, to je osebna stvar njihovega mišljenja.

Nasproti pa, moja gospôda, ne smemo zaradi tega ostreje soditi svojih somišljenikov, ako so v tem dvomljivem vprašanji družega mnenja. Jaz za svojo osebo spoznam vprašanje postavnosti teh volitev za dvomljivo. Ako se je pa vendar večina gospodov na naši strani odločila prijaznejše soditi o tem vprašanji, ima pri tem gotovo tudi drugi povod. Ne morem reči, da bi bili naši nasprotniki nam prijazni, in se le pred malo trenutki pokazali so, da ne marajo za slovo. (Glasovi: Čujmo! — Stimmen: Hören wir!) Ako je pa vendar večina naše stranke odločila milejše soditi o tem vprašanji, in ako po mojem mišljenji nekateri gospodje še danes niso popolnoma prepričani o veljavnosti volitev, pa so se vendar odločili te volitve potrditi, moram reči, da so te gospode pri tem vodili neki višji oziri. (Glasovi: Čujmo! — Stimmen: Hören wir!) Tudi jaz sem bil pred malo trenutki neodločen, in ako sem se odločil zdaj glasovati za potrditev volitev, sem to storil iz ozira na to, da je pomirljivost želja sedanje vlade, pa tudi presvetlega našega cesarja, da smo pomirljivi. (Glasovi: Cesarja ne mešajte v de-

bato! Predsednik pozvoni — Stimmen: Ziehen Sie den Kaiser nicht in die Debatte! Der Vorsitzende gibt das Glockenzeichen.) Jaz v dvomljivih vprašanjih rajše milejše sodim. In iz ozira na to, ker sem prepričan, da bo le pomirljivo postopanje naše nasprotnike prisililo k večji spravljivosti, iz tega uzroka bom glasoval za potrjenje volitev.

Poslanec Svetec:

Jaz moram vendar nekoliko odgovoriti gospodu baronu Apfaltrernu, da se ne bo mislilo, da so me morebiti njegovi razlogi v mišljenji predrugačili. Gospod baron Apfaltrern me vpraša, kaj bi jaz storil, ko bi prišel k bankirju z menjico, na katerej se podpis ne more brati in bi me tisti bankir zavolj tega odgnal. Jaz mislim, kolikor trgovske razmere poznam, da bi tak bankir vse drugače ravnal, on bi najbrž poslal svojega agenta povprašat in na tanko poizvedet o avtentičnosti podpisa, in še le potem, ko bi morebiti zvedel, da podpis ni avtentičen, bi menjico zavrgel. Kar se tiče legalizacije podpisov, gospod baron v tem oziru ni popolnoma informiran, zakaj pri legalizaciji se ne potrjuje samo podpis, ampak v takem slučaju mora dotična oseba sama priti in ta oseba mora biti notarju znana, ali pa mora istost osebe biti od dveh prič potrjena. Toraj opomba gospoda Apfaltrerna tukaj ne paše. Ker je on na mene kot na notarja apeliral, moram mu odgovoriti, da sem bil jaz tudi sodnik. V sodnijskih rečeh je pa to pravilo, da vsaki podpis velja toliko časa za resničen, dokler se nasprotno ne dokaže. Strankam je prepuščeno ugovarjati, da kak podpis ni avtentičen, ali tista stranka mora to tudi dokazati. Dokler to ne dokaže, mora se podpis imeti za avtentičen in tako dolgo ima tudi popolno veljavo. Toraj, moja gospoda, večina volilne komisije ni ravnala tako, kakor bi ravnal sodnik, ampak je precej obrnila vodo na svojo korist, na svoj mlin in je dotično pooblastilo odvrгла ter je tako celi volilni rezultat predrugačila.

Kar se tiče grofa Lichtenberga, je gospod baron Apfaltrern potrdil, da je stvar taka, kakor sem mu jaz razlagal. On je samo drugi sklep naredil. On namreč misli, da je volilna komisija po § 40 volilnega reda imela pravico, pripustiti dotičnika k volitvi, čepravno po volilnem imeniku ni imel pravice voliti.

Moja gospoda! Volilna komisija je ta paragraf gotovo napačno razumela; zakaj volilna komisija ima samo takrat soditi, kadar se trdi, da je kdo volilno pravico zgubil, ne pa takrat, kadar kdo volilno pravico išče. Gospod grof Lichtenberg je le iskal volilno pravico in po § 40. ni imela volilna komisija o tem soditi, ampak je tukaj postavilo očitno prekoračila.

Zastran Germa je tudi gospod baron Apfaltrern napačno razkladal. On pravi namreč, da je bil ta Germ v volilnej listini in da je njegov glas bil legitimiran. Ali pred volilno komisijo se je ugovarjalo, da ta volilec ni pravi Karol Germ, da on tedaj ni tisti, ki je v volilni listini. V tem slučaju je bil na mestu § 43 volilnega reda, ki se glasi (bere — liešt):

«Če se pri glasovanji dozdeva, da kateri volilec ni morda tist, za katerega se imenuje, naj to reč vo-

litveno zaupstvo precej razsodi, in sicer brez pri-
tožbe.»

Bilo je toraj treba o identičnosti volilne osebe soditi, ali je tisti Germ, ki je dal pooblastilo, ravno tista oseba, katera je v volilni listini. Volilni komisiji se je povedalo, da to ni tisti Germ, ki je dal pooblastilo, in da, kakor je razvidno iz sodnijskega prisojila, ta Germ ni edini naslednik tistega Germa, kateri je v deželni knjigi, ampak da je le sosesestnik s svojim bratom. Volilna komisija pa, čepravno vedoč, da ta Germ ni pravi Germ, mu je vendar volilno pravico dosodila in v tem oziru postavilo gotovo prekoračila.

Toliko sem mislil, da moram odgovoriti, da se ne bo mislilo, da je bil morebiti volilni odsek pri prvem poročilu slabo informiran ali pa da postave ni prav razkladal.

Landespräsident Freiherr v. Winkler:

Meine Herren! Der in Verhandlung stehende Gegenstand ist ziemlich eingehend beiderseits erörtert worden, so daß meinerseits die Nothwendigkeit entfällt, in denselben noch näher einzugehen. Ich habe mir nur das Wort erbeten, um den Standpunkt der Regierung zu kennzeichnen, welchen sie in dieser jedenfalls nicht unwichtigen Angelegenheit einnimmt. Ich werde mir erlauben, Einiges gegen die Ausführungen einiger der Herren Vorredner vorzubringen, und ich wende mich zunächst zu dem Herrn Abgeordneten Dr. Bošnjak. Derselbe hat sich, ohne sich irgendwie mit dem Gegenstande zu beschäftigen, ohne die einzelnen Wahlen zu beanstanden, lediglich auf den nationalen Standpunkt gestellt und hat geradezu erklärt, es sei hier die Ehre des slovenischen Volkes engagirt. Ich glaube, daß der Herr Abgeordnete sich weder auf den slovenischen noch auf den deutschen Standpunkt zu stellen gebraucht, sondern sich lediglich mit den Wahlen zu beschäftigen und nachzuweisen gehabt hätte, worin eigentlich die Rechtsverletzung bestehe, welche die Wahlcommission begangen haben sollte. Dies hat der Herr Abgeordnete eben nicht gethan, und ich glaube, wie immer auch die Entscheidung des hohen Hauses ausfallen mag, daß die Ehre des slovenischen Volkes dadurch gar nicht berührt wird, sie bleibt dabei nach wie vor unbesleht. (Dobro! — Bravo!)

Der Herr Abgeordnete meint übrigens, daß die slovenische Bevölkerung nachgerade die Annullirung einzelner der vorliegenden Wahlen erwarte. Nun, dies dürfte wohl kaum der Fall sein; ich zweifle sehr, daß der slovenischen Nation soviel daran gelegen sei, daß bei einer Landtagsmajorität von 26 gegenüber einer Minorität von 10 Abgeordneten die Wahlen dreier der letzteren nicht verificirt werden und diese drei aus dem Landtage ausscheiden. Was aber die slovenische Nation vom hohen Landtage erwartet, besteht — und dies wurde heute auch von einer anderen Seite schon betont — darin, daß der gesammte Landtag einträchtig und friedlich sich den Interessen des Landes widme zum Wohle beider Volksstämme — des slovenischen sowohl als des deutschen — die diese Provinz bewohnen. (Dobro! — Bravo!)

Es hat sich auch der Herr Abgeordnete Dr. Jarnik nicht mit den einzelnen Wahlen selbst befaßt, sondern er sprach von einer Art Compensation, welche die slovenische

oder nationale Partei, respective das slovenische Volk von der Gegenpartei haben müßte. Ich sehe wirklich nicht ein, wie man da von einer Compensation sprechen kann. Es handelt sich nur darum, ob die Wahlen, die beanständet werden, gesetzlich oder ungesetzlich sind; eine Compensation muß bei der diesfälligen Entscheidung unbedingt ausgeschlossen bleiben. (Dobro! — Bravo!)

Auch fürchtet der Herr Abgeordnete Dr. Jarnik, daß daraus eine großartige Blamage erwachsen soll für seine Partei oder vielleicht gar für das slovenische Volk, wenn der Landtag die beanständeten Wahlen agnoscirt. Ich glaube aber, daß hier viel eher eine Blamage daraus erwachsen würde, wenn man vielleicht einen Ausspruch thäte, der mit den Bestimmungen des Gesetzes nicht im Einklange stünde. Daraus könnte allerdings ein Nachtheil oder eine Unehre für denjenigen erwachsen, der sich vom gesetzlichen Boden entfernen würde und sich vielleicht von anderen Rücksichten als jenen des Rechtes, die hier allein maßgebend sein sollen, leiten ließe. Ich muß die Anschauung vertreten, daß eine Wahlhandlung so lange als gesetzlich und gültig angesehen werden muß, bis das Gegentheil erwiesen ist. Ich muß aufrichtig gestehen, daß ich nach den Auseinandersetzungen, die ich heute gehört habe, in dem Vorgange der Wahlcommission eine Verletzung irgend eines Gesetzes oder eines Rechtes nicht erblicken kann; einen Act, wodurch hier insbesondere, sei es die Landtags-Wahlordnung oder die Landesordnung verletzt sein sollte, sehe ich nicht, und es muß an dem Principe festgehalten werden, daß bis zur Erbringung des Beweises der Ungültigkeit die Vermuthung für die Gültigkeit einer Handlung spricht. Ein solcher Beweis ist nicht erbracht worden. Es sind unter anderen Zweifel über die Nothwendigkeit der Legalisirung der Unterschrift einer nicht in der Provinz ausgestellten Vollmacht entstanden. Ich glaube, diese Zweifel kann der hohe Landtag schwer lösen, das heißt schwer den Ausspruch thun, daß, wenn die Wahlcommission diese Vollmacht wegen Mangels der Beglaubigung für ungültig erklärt hat, selbe dennoch gültig sei. Es ist eben in der Landesordnung und in der Landtags-Wahlordnung diesbezüglich — wie z. B. in der Reichsraths-Wahlordnung — eine Bestimmung nicht enthalten, und man kann daher nicht sagen, daß die Wahlcommission durch ihren Ausspruch ein Gesetz verletzt habe.

Ich muß mir noch erlauben, Einiges bezüglich der beanständeten Abstimmung des Grafen Carl Lichtenberg zu bemerken. Der Herr Abgeordnete Svetec erklärte, daß sich Graf Lichtenberg inbetreff seines Wahlrechtes schon vor der Wahl mit einer Eingabe an die Regierung gewendet hat, mit derselben aber abgewiesen worden ist. Es ist jedoch hiebei nicht zu übersehen, daß nicht aus meritorischen Gründen die Eingabe zurückgewiesen worden ist — eine Eingabe, heiläufig des nämlichen Inhaltes, wie jene, welche vom Grafen Lichtenberg nachträglich eingebracht wurde und nun dem hohen Landtage vorliegt — sondern lediglich aus dem Grunde, weil sie erst vor dem Wahltage um 5 Uhr abends dem Landespräsidium überreicht worden ist, in einem Zeitpunkte, wo die Wählerliste schon endgültig festgestellt war und nicht mehr in dem letzten Augenblicke Correcturen an derselben vorgenommen werden konnten. Hätte das Landespräsidium sich mit dem Meritum der Sache befassen können, so hätte es sich bei der Erledigung dieser Eingabe wahrscheinlich auf denjenigen Standpunkt gestellt, auf welchen sich heute der Herr Abgeordnete Baron Apfaltrern gestellt hat.

Auch ist von Seite des Herrn Abgeordneten Svetec hervorgehoben worden, daß der vor der Wahlcommission erschienene Carl Germ nicht dieselbe Persönlichkeit sei, der das Wahlrecht zustehe, daß nämlich in der Wählerliste zwar Carl Germ steht, daß aber dieser eigentlich der Vormann desjenigen ist, der sich der Wahlcommission vorgestellt hat. Nun, die Wählerliste ist von der Regierung auf Grund der eingelaufenen Berichte der Behörden verfaßt worden, Carl Germ ist in der Wählerliste eingetragen und es ist in derselben nicht gesagt, ob das der verstorbene oder der noch lebende Carl Germ ist. Der verstorbene Carl Germ ist allerdings grundbücherlicher Eigenthümer, und jener Carl Germ, welcher vor der Wahlcommission erschienen, ist in der Landtafel nicht als solcher eingetragen, aber er ist unstreitig der Erbe seines grundbücherlich eingetragenen Vormannes und er braucht, um das Wahlrecht ausüben zu können, meiner Ansicht nach eben nicht selbst grundbücherlicher Besitzer des Gutes zu sein, es genügt nach dem Wortlaute der Landtags-Wahlordnung, daß er «Besitzer» eines landtäflichen Gutes sei, und das ist der jetzt lebende Carl Germ auf Grund seines Einantwortungsdecretes. Ich sehe eben darum nicht ein, wie ihn die Wahlcommission hätte zurückweisen können.

Nun, nachdem meiner Ueberzeugung nach bei der Wahl eine Rechtsverletzung nicht stattgefunden hat, so kann ich von Seite der Regierung nur empfehlen, daß die vorliegenden Wahlen verificirt werden. Es wird dies dem Lande gewiß nicht zum Nachtheile, wohl aber zum Vortheile gereichen, es wird hiedurch der guten Sache ein großer Dienst erwiesen werden. Ich ersuche daher, den jetzigen Antrag des Verificationsausschusses anzunehmen.

Abgeordneter Freiherr v. Apfaltrern:

Ich bitte das Wort zu einer factischen Berichtigung. Es hat einer der Herren Vorredner vorhin gesagt, daß es ihm nicht vollkommen klar sei, wie der hohe Landtag die vorliegende Entscheidung treffen soll, daß er jedoch der mildern Auffassung derselben Rechnung tragen und daher für den Antrag der Majorität stimmen werde.

Meine Herren! Ich schätze außerordentlich die Ehre, im Landtage zu sitzen, jedoch so weit (und mit diesem Gefühle begegne ich jenem meiner übrigen Herren Mitgewählten) geht die Anhänglichkeit an das Mandat, welches uns übertragen worden ist, nicht, daß wir es lediglich der mildern Gesinnung verdanken möchten. Entweder, meine Herren, sind Sie der Anschauung, daß die Wahl vollkommen correct war, dann bestätigen Sie diese, sind Sie dieser Ansicht nicht, dann bestätigen Sie sie nicht, denn von einer milden Auffassung der Rechtslage wollen wir das Mandat nicht annehmen.

Poslanec dr. Poklukar:

Prosim besede. Na zadnje besede gospoda barona Apfaltrerna bi samo odgovoril, ako misli, da milejsa razsodba njemu in njegovej stranki ne ugaja, naj položijo svoje mandate, potrjene po taki sodbi, — in pomagano jim je.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Ker se nihče več ni za besedo oglasil, ima sklepčno besedo gospod poročevalec.

Poročevalec Kersnik:

Slavni zbor! Pred vsem moram omeniti, da v celej tej debati nisem čul nobenega govornika, ki bi bil predlogu mojemu, oziroma predlogu verifikacijskega odseka kak nasproten konkreten predlog postavil.

Poslanec Svetec:

Prosim, jaz sem ga postavil.

Poslanec dr. Vošnjak:

Predlagalo se je, da se prvi predlog verifikacijskega odseka potrdi.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

To se je gotovo mislilo predložiti, ali meni nikakršen predlog ni bil izročen. Prosim, da mi dotični predlog oddaste. (Gospod Svetec oddá predlog — Herr Svetec überreicht den Antrag.) Gospod poslanec Svetec mi je tedaj predlog izročil. Prosim gospoda poročevalca, da nadaljuje.

Poročevalec Kersnik:

Cela obsirna in jako precizna debata o tem predmetu rešila me je naloge, se enkrat na drobno razvijati in reasimirati to, kar govori v meritoričnem oziru *pro* in *contra*. Verifikacijski odsek, kakor slavni zbor, stoji na stališči sodnika. Da se poslužim analogije: tu pride tožnik ter navede vse, kar govori zanj, na drugi strani pa zopet toženec, kateri ravno tako razloži vse, kar ga brani. Nobeden njiju pa ni v stanju, svoj pravni položaj povsem jasno razložiti in vtemeljiti, in tu sodnik nikedar ne bode storil družega, nego odbil zahtevanje — dilatorično ter dejal, ker se pri nas še vedno nemški uraduje: «Daß Begehren hat nicht statt».

Na ravno tistem stališči je stal tudi verifikacijski odsek, kateri je moral odbiti tožbo in zahtevanja tožnikov, to je onih, ki želé vničenje teh volitev.

Razen razlogov, kateri so se danes *pro* in *contra* navajali, našlo se je v volilnem aktu mnogo stvari, ki se niso mogle do drobnega preiskovati; našlo se je tudi nekoliko stvari, ki bi dobro govorile morebiti za to, a slabo za ono stran; našlo bi se bilo tudi družih reči, katere bi tej ali onej stranki slavnega zbora bile — recimo — saj neprijetne.

Vsi govorniki, razun gospoda Sveteca povdarjali so politično stran današnjega predmeta, in tu je prečastiti gospod deželni predsednik prevzel glavno nalogo, odgovoriti gospodu dr. Vošnjaku in gospodu dr. Zarniku. Jaz moram reči, da kot poročevalec nikdar ne bi bil mogel tega tako umestno storiti, kakor je to gospod deželni predsednik sam storil.

Nekaj pa vendar moram opomniti, in sicer gospodu dr. Vošnjaku. Spominjam ga na njegovo zunanje, v katerem nam je grozil z mnenjem naroda in nam je rekel, da bomo že videli in občutili, je li smo prav storili ali ne.

Moja gospôda! Ni treba skozi okno govoriti! Jaz sem v začetku povdarjal in priporočil poročilo z gorko željo, da je treba enkrat složnega dela lotiti se, s hujskanjem ne bomo nič opravili. Oni častiti gospodje, kateri se danes tako vstrajno vstavljujejo verifikaciji, vzrastli so v svojem političnem delovanju na Kranjskem in Štajerskem v vednej hudej opoziciji, v vednem naravnem negiranju, — no, jaz menim, da je treba tu nekaj mladostne elasticitete, da se pokorimo težavnemu položaju, da bode mogoče tudi kaj dobrega storiti slabim tradicijam nasproti. Treba je nastopiti pot, ki vodi k uspešnemu delovanju. (Dobro-klici in glasovi: Bomo videli! — Bravorufe und Stimmen: Wir werden sehen!)

Cela stvar je taka, da jaz o njej prav lahko merzlo in hladno govorim. Nikdar pa bi se ne bil upal rabiti besede, da smo tukaj «Kurenti», kar je drugi spoštovani govornik rekel; in če bi bile še tako ostre debate o verifikaciji, bi mi se tudi kot novincu vendar nikdar umestno ne zdelo, kaj takega reči. Morebiti nekteri gospodje želé, da bomo Kurenti v zbornici? (Glasovi: Kaj je to? kaj če to reči? — Stimmen: Was ist das? was heißt das?) To če reči, oni, katerim je v tej sobani najbolj na tem, da imajo kaj prilike za glasne izjave zasmehovanja ali odobravanja. Moram se tudi ozreti na ranjkega Jurčiča, katerega se je nekoč tukaj spominjal, in reči moram, da me nihče izmed mojih političnih prijateljev ni toliko navduševal kakor on, in da ni morebiti ž njim nihče v tako ozki dotiki stal kakor jaz vsa zadnja leta njegovega življenja. Jaz sem popolnoma razumel njegovo mnenje, katero je tudi moje vodilo, in odkritosrčno rečem, da me je razveselilo in navdušilo, ko se je njegovo ime tukaj imenovalo. Njegov princip je bil s kratkimi besedami: «Z betom naprej, kadar smo v manjini, ali kadar pridemo v večino, bodimo pametni.» To mi je večkrat sam rekel. (Dobroklici; glasovi: Ali se držite tega? — Bravorufe; Stimmen: Handeln Sie darnach?)

In se li spominjate, kaj stoji zapisano na Jurčičevem spomeniku? — «Tverd bodi, neizprosén, mož jeklén, kadar brani je časti in pravde narodu in jeziku svojemu!»

Jaz te besede tudi za-se vporabljam. Čast naša ni pri tem engazirana. (Dr. Zarnik: Narodna čast, ne Vaša! — Die Ehre der Nation, nicht Ihre!) Tu ni engazirana čast naroda, niti narodno pravo. Verjemite mi pa, da ta stari inštitut našega velikega posestva, kateri nikakor ne vstreza več zahtevam našega časa in ni več za naše okolnosti, tudi ta bo nehal brez nas, tudi njegov čas bo prišel — (Dr. Zarnik: Se ve, večno ne bo terpel! — Freilich, ewig wird es nicht dauern!) — pa nikari ne igraymo mi ulogo osode, nevarno je sekati črvivi hrast — nerodnežu celo pogubno.

Obžaloval pa bi jako, ko bi videl zarad te zadeve kak razdor v naši sredini. Trdno se nadejem, da tega razdora ne bo, saj nas vodi vse le jedina vroča želja, dasi ste danes naši poti različni, da delamo v korist dežele naše, v prid celega slovenskega naroda. (Dobroklici — Bravorufe.)

Jaz priporočam še jedenkrat predlog verifikacijskega odseka.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Pridemo na glasovanje.

Poslanec dr. Vošnjak:

Jaz nasvetujem, da se ustno glasuje.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Gospod poslanec dr. Vošnjak predlaga, da se ustno glasuje. Imamo pred seboj dva predloga, namreč predloge, ki so natisnjeni v prilogi 21. in katere je gospod poslanec Svetec prevzel. V tej prilogi 21. so 4 predlogi. Po mojem mnenju je glasovati najpoprej o teh predlogih, in sicer, če bi prvi predlog ne obveljal, potem odpade potreba glasovati o daljnih 3 predlogih prvega verifikacijskega odseka, dotično zdaj o predlogih gospoda Svetca. Ako prvi predlog pade, pride na vrsto glasovanje o ustnem predlogu verifikacijskega odseka.

Ali je morebiti zoper ta način glasovanja kak ugovor? (Nihče se ne oglasi — Niemand meldet sich.) Ako ni ugovora, smem misliti, da slavni zbor pritrdi mojemu nazoru. Glasovali bomo tedaj o predlogu, ki se glasi (bere — liest):

«Slavni deželni zbor naj sklene: Volitev gospodov dr. Gustava Mauerja, Karola Deschmanna in dr. Roberta pl. Schreya je neveljavna.»

Tisti gospodje, kateri so za ta predlog, da se potrdi, naj glasujejo z «da»; tisti gospodje pa, ki so zoper ta predlog, naj glasujejo z «ne».

Baron Apfaltrern	nein.
Graf Blagay	nein.
Dr. Ritter v. Bleiweis	ne.
Braune	abwesend.
Deschmann	nein.
Detela	abwesend.
Deu	ne.
Dr. Doleneč	da.
Grasselli	ne.
Gutmannsthal	nein.
Klun	ne.
Kersnik	ne.
Lavrenčič	abwesend.
Luckmann	nein.
Mauer	nein.
Mohar	abwesend.
Dr. Moschè	ne.
Murnik	ne.
Pakiž	abwesend.
Dr. Papež	ne.
Pfeifer	ne.
Fürstbischof Dr. Pogačar	abwesend.
Dr. Poklukar	ne.
Robič	da.
Rudež	da.
Dr. Samec	ne.
Dr. Sterbenec	ne.

Svetec	da.
Ritter v. Schneid	nein.
Dr. v. Schrey	nein.
Šuklje	ne.
Baron Schwegel	nein.
Baron Taufferer	nein.
Graf Thurn	abwesend.
Dr. Vošnjak	da.
Dr. Zarnik	da.
Baron Zois	nein.

Prosim gospoda zapisnikarja, da konstatira izid glasovanja.

Zapisnikar Pfeifer:

Glasovalo je 30 gospodov poslancev, in sicer: 24 z «ne», 6 z «da»; 7 gospodov poslancev je bilo odsotnih.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Toraj je z večino, to je z 24 glasovi prvi predlog odbit, katerega je prevzel gospod poslanec Svetec, in potem odpade potreba glasovati o 2., 3. in 4. predlogu.

Prosim tiste gospode, ki so za to, da se odobri volitev velikega posestva, naj blagovolijo vstati. (Obvelja — Angenommen.)

Predlog ustnega poročila je tedaj z veliko večino sprejet, in ta točka današnjega dnevnega reda je rešena.

Pridemo k sledeči točki, namreč, k poročilu odseka za volilno reformo. Prosim gospoda poročevalca, da prevzame poročilo.

Poslanec dr. vitez Bleiweis:

Ker je že skoraj 2. ura popoldan, predlagam, da bi se seja odložila.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Gospod poslanec dr. Bleiweis predlaga konec seje.

Poslanec dr. Vošnjak:

Bilo je dogovorjeno v naši stranki, da tisti dan, ko se reši predlog verifikacijskega odseka o volitvah veleposestva, pride v obravnavo tudi volilna reforma. Jaz tedaj predlagam, da se seja ne pretrga, ampak da se nadaljuje ter se o volilni reformi že danes sklepa, če prav vsled tega še nekoliko ur tukaj sedimo.

Deželnega glavarja namestnik Grasselli:

Jaz bom o predlogu g. dra. Bleiweisa dal glasovati, in ako se ta predlog ne sprejme, jaz mislim, da ne bo nobene ovire daljnej obravnavi.

Prosim tiste gospode, ki so za Bleiweisov predlog, da se seja prekine, naj blagovolijo vstati. (Obvelja — Angenommen.)

Večina je za to, da seja prestane. Prihodnja seja je v torek, 9. t. m., z današnjim dnevnim redom. Razun tega pridejo še na vrsto sledeče točke:

Poročilo finančnega odseka o proračunu zaklada prisilne delalnice; ustno poročilo odseka za letno poročilo o § 10. marg. šte. 1, 2, 3, 4, 5 in o § 11. marg.

šte. 3, 4, 8, 9, 10; ustno poročilo finančnega odseka o § 4. in 9., potem o § 7., marg. šte. 21, 22, 23, 24, 25, 26 letnega poročila, in ustna poročila o raznih drugih peticijah, če bo preostalo časa.

Finančni odsek ima svojo sejo v ponedeljek, 8. t. m., ob 10. uri dopoldne. Sklenem sejo.

Seja se konča 45. minut čez 1. uro — Schluß der Sitzung 1 Uhr 45 Minuten.

